

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslų kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Lyties aspektas literatūroje	Filologijos (H004)		
Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
	8		

Dalyko anotacija

Kurso tikslas – supažindinti su lyties raiška literatūroje ir su galimybėmis naudotis lyčių studijų žiniomis, kad doktorantas gebėtų remtis feministine ar maskulinistine kritika analizuodamas pasirinktus grožinės bei dokumentinės literatūros kūrinius. Tam reikia susipažinti ir mokėti naudotis pamatinėmis lyčių studijų sąvokomis ir koncepcijomis, tokiomis kaip biologinės ir socialinės lyties (gender) skirtis; kultūrinis ir istorinis „vyriškumo“ ir „moteriškumo“ sampratos formavimasis; lyčių studijų istorija, ryšys su pilietiniais sąjūdžiais; pagrindinės teorinės kryptys ir analizuojamos problemos. Siekiama, kad kad doktorantai išmoktų identifikuoti su lyčių raiška susijusias problemas kasdieniniame gyvenime bei mokėtų naudotis lyčių studijų pasiekimais moksliniame darbe, suvoktų, kaip „moteriai“ ir „vyriai“ suteikiamas skirtingas turinys skirtingose epochose ir vietose. Aptariami svarbiausi mūsų žinių, kas yra „tikros moterys“, „tikri vyrai“, šaltiniai, įskaitant medijas ir populiariąją kultūrą, diskutuojama, kaip sukuriama „ikoniniai“ vyriškumo ir moteriškumo modeliai. Supažindinama su feministinės kritikos raida, etapais (mokyklomis): anglosaksų („įvaizdžių kritika“), prancūzų („moteriškojo rašymo“), postfeminizmo, aptariamas feministinės kritikos požiūris į literatūros kanono formavimo prielaidas. Analizuojama moterų literatūros tradicija Lietuvoje, dėmesį kreipiant į atskirus laikotarpius (XIX a. pab. – XX a. pr. tarpukario, išeivijos, sovietmečio, šiuolaikinės literatūros), apibrėžiant jų specifiką ir ieškant neanalizuotų problemų ir autorių. Priešingai nei moterų, Lietuvoje vyrų kūryba itin mažai analizuota lyties aspektu, todėl ypač skatinamas vyriškumo formų literatūroje atskleidimas, rašytojų vyrų kūryboje identifikuojant jų požiūrį į lyčių vaidmenis, jų kaitą, stereotipus.

Pagrindinė literatūra

1. Toril Moi, Lyties/teksto politika, V.: Charibdė, 2001.
2. Judith Butler, Vargas dėl lyties: Feminizmas ir tapatybės subversija, V.: Kitos knygos, 2017.
3. Jean Bethke Elstain, Vyro viešumas, moters privatumas, V.: Pradai, 2002.
4. Artūras Tereškinas, Vyrai, vyriškumo formos ir maskulinizmo politika šiuolaikinėje Lietuvoje. V.: Baltos lankos, 2004.
5. Karla Gruodis, Feminizmo ekskursai: Moters samprata nuo antikos iki postmodernizmo, sudarė, įvadą ir įžangą apie autorius parašė Karla Gruodis, V.: Pradai, 1995.
6. Elizabeth Badinter, XY: Apie vyriškąją tapatybę, V.: Vaga, 2003.
7. Elaine Showalter, „Feministinės poetikos link“; Jonathan Dollimore, „Skirtingi geismai: subjektyvumas ir transgresija Wilde'o ir Gide'o kūryboje“, in XX amžiaus literatūros teorijos: Chrestomatija aukštųjų mokyklų studentams, d. 2, parengė Aušra Jurgutienė, V.: LLTI, 2011.
8. Vytautas Kavolis, Moterys ir vyrai lietuvių kultūroje, V.: Lietuvos kultūris institutas, 1992.
9. Viktorija Daujotytė, Parašyta moterų, V.: Vaga, 2001.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslų laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslų kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Solveiga Daugirdaitė	Dr.	1. Solveiga Daugirdaitė, „Žemaitė XX a. II pusės lietuvių poezijoje ir prozoje“, <i>Aktuālas</i>

- problēmas literatūras un kultūras pētniecībā : rakstu krājums = Current Issues in Research of Literature and Culture, Nr. 27, Liepāja : LiePA, 2022, p. 105–119.*
2. [Sudarytojai=Solveiga Daugirdaitė, Kęstutis Urba], „Pratarmė“, in *Devyniadarbė literatė Aldona Liobytė*, Vilnius: LLTI, 2019, p. 7–16.
 3. Solveiga Daugirdaitė, „Lyčių santykių vaizdavimas sovietmečio literatūroje“, in *Sovietmečio lietuvių literatūra: Reiškiniai ir sąvokos*, sud. Algis Kalėda, Rimantas Kmita, Dalia Satkauskytė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2019, p. 468–491. ISBN 978-609-425-246-4.
 4. Solveiga Daugirdaitė, Loreta Mačianskaitė, „Atgimimas“, *ibid.*, p. 74–94.
 5. Solveiga Daugirdaitė, Loreta Mačianskaitė, „Ryšiai su išeivijos literatūra sovietmečiu“, *ibid.*, p. 492–520.
 6. Solveiga Daugirdaitė, „Sartre and de Beauvoir Encounter the Pensive Christ“, in: *Literary Field under Communist Regime The Literary Field Under Communist Rule*, ed. Aušra Jurgutienė, Dalia Satkauskytė, Boston: Academic Studies Press, 2018, 260 p. ISBN 9781618119773
 7. Solveiga Daugirdaitė, „Ar jos buvo tylios, ar jos buvo modernistės? Moterų vaidmenys XX a. 7-8 dešimtmečio lietuvių literatūros pasaulyje“, *Acta Academiae Artium Vilnensis*, Nr. 95, 2019, p. 142–172. ISBN 978-9955-854-95-1, ISSN 1392-0316
 8. Solveiga Daugirdaitė, „Participation in Absentia of: an Editor’s Endeavors in Soviet Vilnius“, in: *Od "Zapisu" do ... zapisu historii. Kultura poza cenzurą w Europie Środkowej i Wschodniej w latach 1977-1991*, redakcja naukowa Bogusław Bakula, Agnieszka Matusiak, Elżbieta Tyszkowska-Kasprzak, Wrocław, 2018, Wydawnictwo Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego, p. 249–264. ISBN 978-83-7893-243-7
 9. „Panevėžio rašytojos Elžbietos Skuodienės Knyga“, *Bibliotheca Litwana*, t. V: Egodokumentika Aukštaitijos knygos kultūros kontekste, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2018, p. 33–46. ISBN 978-609-459-917-0 (spausdinta knyga), ISBN 978-609-459-916-3 (skaitmeninis PDF)

Patvirtinta Doktorantūros komiteto posėdyje 2023-01-13, Nr. (7.17 E) 15600-KT-16.

Doktorantūros komiteto pirmininkė prof. dr. Meilutė Ramonienė